RESIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPOT LÉGAL

NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2098 — MỖI SỐ : 0 $ 02 — NGÀY THỨ TƯ 19 MARS 1924

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 20 0

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hà-Nội và các tỉnh Bắc-kỳ, Lào, Trung-kỳ	Ngoại quốc	Cửa các hãng Tây	Nhà nước Trung-kỳ	Nhà nước Cao-Miên	Nhà nước Ai-lao	Nước ngoài
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00	
Các làng và Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	»	
Sáu tháng.	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00	
Bốn tháng.	2 . 00	2 . 50	2 . 20	2 . 20	2 . 30	4 . 00	
Một tháng.	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00	
	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00	

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0^m065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Việc tuần-phòng ở miền cương-giới

Mới đây quan Thống-sứ Bắc-kỳ muốn mưu cuộc yên tĩnh cho dân duyên hải, có hạ lệnh định ngày giờ và những nơi cho các thuyền Khách đến đánh cá hay là buôn bán ở các hòn cù lao thuộc về địa-phận tỉnh Quảng-yên, hằng năm tháng nào được đậu ở nơi nào, khi mưa gió thì đậu ở nơi nào, đều có định sở, để cho tiện sự kiểm-sát và khỏi sinh sự cướp bóc và quấy nhiễu nhân-dân. Nhờ có cái pháp lệnh tinh mật ấy, chắc là từ nay về sau, cư dân ở miền duyên hải ta sẽ được khỏi nạn giặc Khách, hưởng phúc yên tĩnh mà vui nghiệp làm ăn.

Nước Nam ta bờ cõi tiếp giáp với nước Trung-hoa, về mặt bể cũng như về mặt cạn, cho nên xưa kia hằng bị nạn người Tàu xâm lăng, biết bao nhiêu phen lao-đao vất-vả về cái ách dâm nội thuộc, trong lịch-sử chép đã rõ ràng, đây không cần phải nhắc lại nữa. Lại còn cái nạn giặc bể tàu, ta xưa kia vẫn gọi là quân giặc tàu-ô, thường hay qua lại trên mặt bể cướp bóc thuyền bè chài lưới của người ta, đôi khi cả đến tàu bè vận tải của triều-đình ta trước cũng bị quân giặc bể ấy quấy nhiễu ; triều-đình ta trước cũng vẫn lấy sự ấy làm một sự lo to, mà vẫn chưa tính được phương trừ hại.

Từ ngày nước Pháp sang kinh lý cõi Đông-dương, đường thủy vãng lai đều dùng tàu khói, tàu chạy đã mau, mà khi giới trên tàu lại mạnh, những quân giặc Khách biết mình sức hèn chống cự không nổi, không cần phải dụng sức tiễu trừ, mà trên mặt bể đã tuyệt tích quân tàu-ô mà hành-khách vãng lai đã khỏi được một sự lo sợ rất nhớn. Đó là nhờ cái sức mạnh của tàu của súng, mà cái nạn mấy nghìn năm ở trên mặt bể đã trừ khử đi được rồi.

Còn về trên cạn, thì các tỉnh biên-viễn Bắc-kỳ, tiếp giáp với địa-giới Trung-hoa, xưa kia cũng vẫn thường bị lai nạn rất là ghê gớm, không kể những cuộc tranh chiến to, thường khi nội loạn nước Trung-hoa, rồi những quân lưu-khấu thổ-phỉ túng đất tràn sang, thì cư dân mấy tỉnh biên viễn của ta, cũng thường bị cái nạn bóc lột hà-hiếp. Chánh-phủ Bảo-hộ cũng đã xét thấu cái tình trạng ấy, mà về việc phòng thủ cương giới vẫn lấy làm việc trọng, phàm các tỉnh biên viễn, đều đặt dồn canh để lính gác rất là nghiêm mật và giao quyền thống trị cho quan binh. Cho nên trong khoảng mấy mươi năm nay các tỉnh biên thùy nước ta, tuy đôi khi cũng có bị quân giặc Khách tràn sang, nhưng cũng chỉ qua-loa trong một khoảng thì giờ rất ngắn, cư dân không đến nỗi bị phá tán tàn hại, đó cũng là nhờ cái chánh sách cẩm phòng nghiêm mật của chánh-phủ, mà cư dân mới được hưởng cái hạnh-phúc an-ninh.

Duy từ khi nước Trung-hoa khởi cuộc cách-mệnh đến nay, mười mấy năm giời, trong nước khổ về nạn tranh-chiến, đảng nọ phái kia, sớm hòa tối giặc, khiến một nước người nhiều đất rộng, đều phải điên đảo lầm than, mà những lời hiến pháp thống nhất, nam bắc hòa bình, đều là sự ảo tưởng của những người đương cục ; sự rối loạn ở nước Trung-hoa bây giờ ; chưa biết đến ngày nào là liễu kết. Những quân gian phỉ hung ác, thừa lúc trong nước rối loạn, chánh-phủ đương mắc về việc binh qua, mới tụ họp nhau toán thì giăm ba mươi, toán thì một vài trăm, quấy nhiễu chốn thôn giã để lấm cách sinh nhai. Nước ta vì bờ cõi liền tiếp với bờ cõi nước Trung-hoa, cho nên xưa nay những việc rối loạn ở Trung-hoa, cũng vẫn có ảnh hưởng đến nước mình, mà những tỉnh biên viễn thường hay bị hại ; đương lúc làng giềng nội loạn, những quân lưu-khấu thổ-phỉ, khi túng đất chật chân mà tìm phương trốn tránh, thì mấy tỉnh ấy vì đường gần lối tiện, tránh sao cho khỏi chúng lấy đó làm chỗ trú chân, những người xem xét tới cái thời cục nước Trung-hoa, ai cũng có cái lo ngầm như thế.

Nhà nước Đại-pháp đặt bảo-hộ ở nước Nam ta, phàm những việc hưng lợi trừ hại, phòng hoạn an dân, thì đã nhớ được cái chánh-sách khôn khéo, cái ý tứ sâu xa của chánh phủ, mà đã đỡ lo những việc đạo kiếp thủy hỏa là một mối lo chung của dân sự hàng ngày. Kia xem như việc phòng giặc Khách ở các miền duyên hải đề mưu sự an tĩnh cho cư-dân thuộc về địa phận tỉnh Quảng-yên thì biết cái tuệ-nhãn cái tinh-tâm của chánh-phủ Bảo-hộ, xa mấy cũng xét thấu, nhỏ mấy cũng không quên ; huống chi dương buổi nước láng giềng rối loạn, chia bảy xẻ ba, giặc cướp như rươi, giết người đốt nhà như cơm bữa, thì những nơi tiếp cận, tài gì cho khỏi cháy thành vạ lây. Chánh-phủ chắc cũng đã xét thấu cái tình trạng ấy, mà gia công xếp đặt, hết sức đề phòng, đề duy trì cuộc trị an cho cư dân các tỉnh biên-viễn ; tưởng ta cũng không phải lo xa lắm vậy.

H. T. B.

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quảng cáo, để cho người làm đã quán-cái giấy quảng cáo thường hay kỳ tên vào tên, hoặc chữ quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 17 mars 1924

Một nhà máy điêm ở nước Ý bị nổ

Tin Milan. Một cái nhà máy điêm bị nổ, 23 người chết.

Paris, ngày 18 mars 1924

Cái chánh sách lý-tài của Nguyên lão nghị-viện

Nguyên lão nghị-viện bỏ 151 phiếu ưng-chuẩn tất cả các bản dự án tài-chánh. Các ông nghị-viên về tả-đảng không bỏ phiếu.

Tại hạ nghị-viện nước Anh

Hạ nghị-viện nước Anh không ưng chuẩn một khoản của tả đảng tin giảm số quân lính trong binh gia.

TÔ-TUYÊN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Mars 1924

Việc nước Ý

Ngày hôm qua đã làm lễ đem đất Fiume sáp nhập nước Ý. Thiên-hạ rất là nhiệt-thành. Quốc-vương ngự một chiếc tàu thượng-hạc ngự-phòng ng r-lôi đến. Có bốn chiếc ngự-phòng ngư-lôi hộ vệ. Tại nhà thị-sảnh c đặt lễ nghênh tiếp quốc-vương.

Việc nước Hung-gia-lợi

Phái-bộ của hội Vạn-quốc nói rằng một trái khoản 250 triệu cou ronnes kim-tệ đủ dùng để chỉnh đốn lại nền tài-chánh và nền kinh-tế nước Hung.

Việc trong hạt trú-binh

Một tờ báo nước Đức về đảng các nhà đại kỹ-nghệ cũng công nhận rằng các nghề kim-khí ở hạt sông Rhur hiện nay phát-đạt hơn trước. Tờ báo ấy nói : Độ giữa tháng février, số lò đúc sắt làm việc có 33 cái nay tăng lên được là 42 cái. Trong 277 cái lò kiểu Martin có 150 cái đốt, và trong 61 cái lò chế thép có 30 cái đốt.

Số người thất-nghiệp trong mấy tuần lễ cuối tháng février là 50.000. Đến tuần-lễ đầu tháng mars giảm đi được 24.000 người.

Việc đất Palatinat

Hội-đồng riêng của Đồng-minh thương hội-đồng cử đi, xét việc đất Palatinat đã tới Coblence. Hội-đồng xét ra nhân-tâm đã yên. Các đại biểu của thượng hội đồng và các quan chức ở đất Palatinat họp ý nhau về việc lập lại trật-tự.

Cavite, ngày 16 Mars 1924

Việc cấm rượu ở Hoa-kỳ

Nguyên-lão nghị-viện Hoa-kỳ đã ưng-chuẩn bản giao-ước của Hoa-kỳ với nước Anh về việc nước Hoa-kỳ được phép khám các tàu nghi rằng buôn rượu, và nếu bắt được rượu thì được phép tịch ký.

Các tàu Anh vào các hải cảng Hoa-kỳ được phép đem cả rượu vào, song phải niêm-phong lại.

CÁI DI-SẢN CỦA MẤY TỘI NHÂN CHẾT Ở GUYANE

Tháng trước đây sở chi thu của đất Guyane được tàu cai di-sản của 121 tội-nhân chết ở đấy đã ngoại ba chục năm nay, mà không có kẻ-tự đòi lấy di-sản ấy.

Cái số di-sản của phần nhiều tính ra chưa được quá bốn chục xu. Có người chỉ còn để lại có vài centimes. Song cũng có đôi người để lại tới tám chín trăm quan.

Trong số ấy có một người À-rập để lại tới 947 fr. 45 và một người Trung-hoa để lại 877 fr.

Lại có hai người đàn bà để lại mỗi người 5x2 fr. và một người 272 fr.

SỐ NGƯỜI MẮC BỆNH PHONG Ở NƯỚC ANH

Người Anh dương cổ-động việc xin chánh-phủ cấp cho đủ tiền để trừ bệnh phong ở nhiều miền kia. Cứ như biểu lồng-kê sau cùng đây, thì số người mắc bệnh có tới 300.000, mà nghe đâu từ lâu nay cái bệnh ấy lại dữ dội thêm lên thì phải.

Tin Trung-hoa

Ngày 9 Mars 1924

Ngô-dục-Lân về Bắc-kinh

Ngô-dục Lân gần về đến Bắc-kinh, có đánh giây thép trước cho Tào-Côn và nói rằng mình đi lần này công việc đều được thỏa ý.

Tôn-bảo-Kỳ muốn từ chức

Có tin đồn rằng Tôn-bảo-Kỳ thấy thời chính khó khăn, có ý muốn từ chức, nhưng tin ấy cũng chưa đích xác.

Việc chở khí-giới nước Ý ở Thiên-tân

Việc chở khí-giới ở tô-giới nước Ý (ở Thiên-tân) về Tam-gia-điếm, bên ngoài chỉ trích nhiều lắm, phải Trực-lệ biết mình trái, tuyên-ngôn rằng không phải bỏ tiền ra mua và chở về để dùng, là cốt chở đồ khí-giới ấy về chứa ở kho quân khí Mãn-châu, nước Trung-hoa và nước Ý cùng coi giữ, sự vẽ tay đẳng phải khác chăng.

Trù phương-pháp đối đãi phái Chiết-giang và phái Phụng-thiên

Tào Côn bàu với Tôn-bảo-Kỳ về việc xử-trí Ô-sinh-Thục và Đỗ-tích-Khuê định cử Ôn coi việc địa-phương khác, còn phương pháp đối đãi với phái Chiết-giang và phái Phụng-thiên thì giao cho quốc-vụ-viện trù liệu.

Tổ-chức lại nội-các

Tôn-bảo-Kỳ muốn tổ-chức nội-các lại, có tỏ ý với Tào-Côn, Tào muốn đợi Ngô-dục-Lân về đến Bắc-kinh rồi sẽ thỏa nghị.

Tôn-truyền-Phương kéo quân sang Diên-bình

Tôn-truyền-Phương kéo quân sang đóng Diên-bình, tuyên ngôn rằng mình cốt đi tuần sát công việc biên phòng.

Lâm-tuấn-Đình đầu hàng Tôn-Văn

Lâm-tuấn-Đình (tỷ trưởng Trần-quýnh-Minh) sang Quảng-đông dầu hàng Tôn-Văn đã tuần v.

Cuộc chiến-tranh ở Đông-giang

Mấy ngày nay ở Đông-giang, liên-quân và quân đội Trần-quýnh-Minh đánh nhau rất là kịch-liệt, hai bên cùng gắng sức để quyết hơn thua một lần sau cùng.

Doãn-Kỷ quyền tiền quân phí ở Sơn-đầu

Doãn-Kỷ (Trấn quân đệ tứ độ trưởng) quyền tiền quân phí ở huyện Triều-an, huyện Yết dương, huyện Triều dương và huyện Trung-hải (thuộc về Sơn-đầu) ; thân sĩ và phú-hộ bốn huyện ấy hội nghị, đành giây thép cho Trần-quýnh-Minh rằng : từ khi khởi cuộc chiến tranh ở Đông-giang, bốn huyện ấy trợ cấp quân phí hơn 3.700.000 đồng, bây giờ dân sự thật là kiệt quệ, không lấy gì quyên cấp được nữa.

Việc tuần phòng hải phận ở Đông-giang

Tôn Văn lấy rằng ở Đông-giang khởi cuộc chiến-tranh đã lâu, lòng người kinh sợ, sợ quân gian thừa lúc quấy rối hải-phận, sai hai chiếc tàu binh đến đóng ở cửa bể Triều-sơn và yết thị cho tàu thuyền ban đêm đi lại ngoài bể, phải cách xa tàu binh mười dặm bể để phòng sự bắt trắc mà giữ được yên tĩnh cho dân duyên hải.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những câu ca-rao trong vùng Quảng-nam

(Tiếp theo)

Trăm bông đều nở tháng giêng,
Chỉ mình bông cúc nở riêng tháng mười.

Phất phơ cũng thể cây tùng,
Rườm rà cho lắm cũng cây sung giữa đình.

Thẹn thùng bến nước sông giang,
Mai trồng trước liễu liễu hàng bàng trước mai.

Hoa thơm thơm lạ thơm lùng,
Thơm cây đến rễ người trồng cũng thơm.

Hồng lai bách lý bông ngàn,
Không bằng bông bưởi thơm làn dịu dàng.

Cho hay tiên lại gặp tiên,
Phụng hoàng há để đứng chen với gà.

Chim bay về núi chen-ven,
Bao giờ đến biển với trăng một nhà.

Khen ai khéo tiện con cờ,
Khéo lên con bự rườm khéo lừa con ong.

Con cóc nằm ở bờ ao,
Lâm le lại muốn hớp sao trên trời.

Ai về nhắn với ông cầu,
Cá ăn thì giật để lâu hết mồi.

Sự đời nghĩ cũng nực cười,
Một con cá lội mấy người buông câu.

Vừng trăng ai sẻ làm hai,
Nửa in dưới nước nửa cài trên không.

Phụng hoàng đậu chốn cheo-leo,
Sa chân lỡ bước nhải theo đàn gà.

Vầng trăng thì lại có sao,
Vầng bóng thiên-lý có đào nhị-tiên.

Người đời như quế trên non,
Trăm năm khó rải vỏ còn thơm tho.

Hai ta như lửa mới nhen,
Như trăng mới mọc như đèn mới khêu.

Đèn lồng khi xách khi treo,
Vợ chồng khi thảm khi nghèo có nhau.

Vì ai nên đỏ xa đây,
Nên con chèo-bẻo xa cây mắn-vói.

Tiếc thay hột gạo trong ngần,
Đem vo nước đục lại vần lửa rơm.

Tốt như tiên lỡ duyên khó ép,
Xấu mặc lòng duyên đẹp thì thôi.

Thân em như trái mắn-cầu,
Đề trên bàn án bạc châu hai bên.

Thân em như trái mắn lựa đào,
Hãy còn đợi đã chưa vào tay ai.

Làm ngơ cho thế gian tin,
Lẽ nào chim cũ không tìm lông xưa.

Sự tình ngày nắng đêm mưa,
Người thương thương trả người đưa đưa người.

Dạo lòng như gần như ghi,
Giàu sang cũng lợi làm nguy cũng chờ.

(Còn nữa) Quảng-nam. Ng-quốc-Túy.

Ván-đề nữ-học

Gần đây nghe có đôi ba ông tân-học, trong khi nhàn đàm, chỉ bảo về việc con gái đi học, nên tôi lấy làm lạ, phải bàn lại một hai đề cho rõ lẽ.

Về vấn-đề nữ học, lâu nay quốc-dân cũng đã nhiều nhà chịu công-nhận sự học của con gái là có ích lợi, cho nên trường nào trường nấy, đông đúc học-trò đến không có chỗ xin vào lớp nữa. Tuy thế, nhưng việc đời cũng cớ trêu lắm nỗi, việc gì dẫu hay cho mấy, cũng có cái dở, mà dẫu dở cho mấy cũng có cái hay ; lấy cái nguyên-do khai-đoan cho lỗi bình-phẩm là tại đó. Nhưng lấy bình tĩnh mà ngôn-luận, thì cái vấn-đề nữ-học sẽ giải-quyết như vầy :

Đương buổi phong-trào tiến-hóa, dân-trí khai-thông, khoa học mở-mang, trình-độ thay đổi, người ta ở trong xã-hội cũng vì như các thứ hoa trong vườn, tùy theo thời-tiết mà sinh-thảo, tùy theo thổi-tiết mà sinh-trưởng, đã không trái đặng lẽ tự-nhiên của thời-tiết, mà lại phải vận-động cho hợp với lẽ sinh-trưởng ấy nữa, sự sinh-trưởng của loài cây cỏ, có đạo-lý của sự sinh-trưởng của loài người, có đạo-lý của loài người, đã cùng một chương-tộc, một quốc-gia, một thời đại sinh-trưởng, thì cái cảm-giác tư-tưởng thế nào hẳn cũng tương-quan với nhau, bởi vậy mà sự giáo-dục học-thức của con trai làm sao, thì của con gái cũng phải có làm vậy ; đứa con gái tương-lai thành-nhơn, là một người đàn-bà có công lớn với xã-hội, vì người đàn-bà có chịu cái thiên-chức về sự sinh-dục, gây nên nòi-giống cho nhơn-loại ; hồn-phận người đàn-bà, lại có cái trách-nhiệm nặng nề khó nhọc, gánh vác việc gia-đình, để cho người đàn ông khỏi phần nội-cố, mới rảnh mà hiệu-lực với bang-quốc ; cái trách-nhiệm ấy, cái thiên-chức ấy nếu không có học-thức giáo-dục, thì khó lòng làm cho hoàn-toàn nghĩa-vụ đặng.

Có người nói rằng : ngày xưa con gái không có học-thức mấy chũi, mà người mẹ hiền, người con thảo, người vợ thuận cũng không thiếu, ngày nay, có học-thức mà hay hư nết, là nghĩa làm sao ? Xin thưa rằng : cái đó tại phần giáo-dục gia-đình khuyết-điểm hết thảy ; học-đường giáo-dục, là cốt để giúp thêm tư-tưởng trí-thức cho người, sau ra với đời cho khỏi sự lầm lỗi ; còn gia-đình giáo dục là gây nên cái tâm tính cho con người, tâm-tính với học-thức thực không ăn thua gì nhau, chỉ có quan hệ một điều : là phải nhờ ở chỗ học thức, mà nhắc lấm tính siêu-việt lên cho nhẹ nhàng ; nếu tâm-tính đã hỗng dầu có học-thức, tại cang như giúp sức cho cái dục-vọng lên cao đó mà thôi, đại-đề những người hẹp hòi đo-lượng cũng vậy, có tại gì có học, với không có học, đầu bình-sinh đọc suốt vạn quyển sách, mà cái biển-kiến cứu chấp của mình, là cũng tro tro giữ lấy một đời, không ai phá cái mê-mộng ấy đặng ; cái mê-mộng ấy đã không phá đi, thì không bao giờ có cái tư-tưởng công-bình ; vì như cái vấn-đề nữ-học ngày nay, mà không giải-quyết đúng, là bởi những kẻ còn giữ ý-kiến cố-chấp, nên không bao giờ nữ học mình đạt đến cái mục-đích hoàn-toàn, chớ nhà nước sở-đĩ đặt trường nữ học, cũng vì lấy lẽ công-bình đã nhắc cái trình-độ con trai lên cao, thì bên con gái phải đưa lần bước đường đi tới, để cho nó hợp với nghĩa tương-đương, có tương-đương mới tương trì, có tương trì mới tương-phò ; trí-thức xấp-xỉ với nhau, thì sự đề-huề mới chóng được ; và lại nữ-giới mà có học-thức, là ích lợi chung trong xã-hội chớ có riêng vì người đàn bà có lợi, mà đề thiệt hại cho ai ; sắp đặt việc nhà cửa, cho hợp với thời-thế văn-minh, chẳng cũng làm phương-tiện cho sự khai-thông dân-trí một cách tiệp-kinh hơn ru. Cái tiệp-kinh mà tôi nói đây, là cái tiệp-kinh về đường dạy dỗ trẻ con, đứa trẻ con tương-lai thành-nhơn, phải có học-thức, như là về sinh, cách-trí, luân-lý, địa-dư, toán-pháp v. v., mà khi còn ở trong gia đình đã lược hiểu thiên-cận, khi đến trường lại cho công giáo-dục ở học-đường biết bao nhiêu, vì dụ như người chưa lẫng đi đâu, nhưng đã tẫng nghe phong-tục xứ này, chắc là có quen hơn ; lại cái tâm-tính đứa trẻ con, phi chá mẹ, không ai hiểu bằng, mà sửa cho đúng-đắn được, thế mà về phần cha, cũng còn sợ non mẹ, vì mẹ đối con, cái tình quyến-luyến có đậm đà nhiều, cho nên tính con trẻ thường hay giống mẹ hơn giống cha, mà những điều nhỏ nhặt của con trẻ thường chả không hay quan sát đến, chớ mẹ thì ở gần bên cạnh để đạo-đạt tính tình của con. Phàm cái tâm tính con người mạnh mối ra lúc ban đầu, là toàn có ảnh-hưởng về sau hết thảy ; vì những lẽ thế mà phải nên tô bồi cho nên nữ-học, để nâng đỡ lấy cái hạng nhân-loại tương-lai.

(Còn nữa) Đạm P. nương nữ sĩ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

CÁI BỆNH CỦA QUAN WILSON NHÒM LÊN TỰ BAO GIỜ

Cứ như tin ở New York gửi đến, thì các thầy thuốc Hoa-kỳ nói rằng cái bệnh tê liệt làm cho quan W lson tụ thế, kể ra nhòm lên đã lâu năm rồi. Bệnh ấy làm cho cái trí phán đoán và cái chí ý của ngài vì thế cũng có phần suy đi nhiều. Nếu vậy khi quan Wilson chủ-tọa hội-nghị cuộc giảng-hòa Paris, cái trí phán đoán và cái chí ý của ngài, cũng đã suy rồi ư. Nếu quả vậy, có lẽ cũng bởi cái bệnh ấy nên tờ hòa-ước cũng có phần rắc-rối đấy chăng.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tuỳ-Quyên nữ-sĩ

MMXLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không miếu xây từ Lý Thánh-tông
Ảo trạch mưa Âu cùng gió Á,
Đường đàn sông Nhị với non Nùng.
Xuân thu kinh-tế còn ghi mãi,
Nam Bắc cương-thường biết mấy [đông.
Bao cuộc tang-thương trời vẫn một,
Cái non nho-giáo thực tôn sùng

Nghiêm-xuân Hiền
Làng Tả Thanh-oai, Hà-đông

MML

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Vạn cổ chung linh họ Lạc Hồng.
Đền Khải còn treo gương Khổng [Mạnh,
Gác Khuê vẫn giữ vẻ nho-phong.
Lý triều cổ tích bia truyền lại,
Miếu Khổng bây giờ phụng sự chung
Nùng Nhị hãy còn còn cảnh ấy,
Muôn đời đứng vững với trăng trong.

Trần thọ-Nha
Làng Vụ-xuyên, Nam-định

MMLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khoảng-miếu còn nơi kỷ-niệm chung.
Tăng Lý gặp ghềnh hòn đá cũ,
Bia Lê mờ tỏ dấu rêu phong.
Đã hay Tần hỏa riêng bên Bắc
Lại buổi Âu trào khắp cõi Đông
Non nước để còn cơ-chỉ đó,
Mà xem thế đạo lúc ô long.

MMLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khuyết lý là đây có phải không?
Bốn bức cung-tường ghi dấu Lý,
Một ngàn cổ thụ rợp non Nùng.
Cỏ rêu mờ tỏ đời kim cổ,
Hương khói thơm tho cõi Lạc-Hồng.
Vật đổi sao dời đà mấy độ,
Vẫn còn chung cụ với non sông.

Lê-bích-Tuyên
124, Rue du Coton, Hanoi

MMLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-hiến đâu hơn chốn Nhị Nùng.
Lễ nhạc y quan lời thánh dạy,
Cương-thường luân-lý lẽ trời chung.
Lang vang chỉ thấy hồi chuông báo,
Các cốc nào nghe tiếng mõ rung.
Ấy cảnh phồn-hoa còn có thế,
Hỏi người khuê-các biết hay không?

Phạm-thị-Tốn
Route de Huế, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 23 độ
15 giờ 23 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ năm, 20 Mars 1924
S. Joachim

Âm-lịch

16 tháng hai năm Giáp-tí
Ngày Mậu-tuất
Hành Mộc, Sao Đốc, Trực Ngọ.
Kỵ: Thụ-điền. Ngũ-khuyển.
Chư sự bất nghi

Giá bạc. — Kể từ ngày 19 Mars 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **10 f. 80.**

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 19 mars 1924* : 3%. 65. — 3% Thứ hoàn vốn dân 66. — 4%. 1917 58.20. — 4%. 1918 56.15. — 5%. 1915 1916 69. — 5%. 1920 86.20. — 6%. 1920 82.

Một cuộc bay vòng quanh toàn cầu. Có một đội tàu bay Hoa-kỳ bay vòng quanh thế-giới, chừng tháng tư sau thì sẽ tới địa-hạt Đông-dương. Nghe đâu đội tàu bay Đông-dương sẽ bay đến địa-giới Trung-hoa để chào đội tàu bay Hoa kỳ.

Ngạch Tư-pháp Đạo nghị-định quan Toàn quyền ngày 7 mai 1922 tạm cử M. Reydellet Marie, lục-khoa cử-nhân, quan cai-trị hạng nhất, hội-viên tòa án cai-trị Hanoi thuộc quyền quan Tư pháo viện tổng-trưởng để sung chức quyền cố vấn tại viện Thượng-thẩm thì nay bãi đi.

Các tem cũ sắp không dùng được nữa — Kể từ ngày 30 avril 1924 trở đi, các thứ tem bưu-chính (timbre-poste) cùng những thứ tem phạt (chiffres taxes) in theo lối cổ kiểu Puyplat, nghĩa là đề giá tiền tây (francs và centimes) mà có in để thêm giá xu lên trên thì không dùng được tại hạt Đông-dương nữa.

Những người có các thứ tem (timbres et chiffres taxes) thuộc về kiểu ấy thì ban trong khoảng từ 1er đến 30 avril 1924 được đem đổi tại sở Bưu-điện lấy thứ tem mới kiểu Puyplat, để giá bằng bạc và xu Đông-pháp.

Các thứ tem các sở Bưu-điện cũ của Đông-pháp ở Trung-kỳ (như là Quảng-châu-loan, Mông-tự, v. v.) thì vẫn bán tại các nhà Bưu-điện Hanoi và Saigon, vẫn được dùng như cũ.

BÁN NHÀ VÀ ĐẤT

Nhà ở số 24, phố hàng Gai và đất ở đường Quan thánh.

Hỏi tại M. Ng-hồng-Vũ, 16, phố đường Thành (Rue de la Citadelle). 3813

Một tờ báo mới bằng Pháp-văn. Bản-báo vừa tiếp được số thứ nhất tờ báo *Le Progrès Annamite* là báo viết bằng Pháp-văn của người đồng bang trong Nam-kỳ vừa mới mở tại Chợ-lớn, chủ nhiệm là M. Lê quang-Trinh, ý khoa bác sĩ. Báo này mỗi tuần lễ ra hai kỳ-thứ ba và thứ sáu, giá mua đồng niên là 10 đồng.

Bản-báo có lời hoan-nghênh bạn đồng nghiệp mới ra đời.

Tòa Thượng-thẩm Chiều hôm qua Tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Việc đâm tàu Hiệp hòa. — Tòa Thượng-thẩm ý án phạt tên Lai-văn-Lưu 15 tháng tù, 1 ủ quan về tội làm đắm tàu chết người và 5^0 quan về tội không theo thể lệ Nhà nước đã định, còn tiền bồi-thường cho 23 nhà khổ chủ mà trước tòa án sơ-thẩm bắt trả cho mỗi người 2.000 đồng thì nay tòa Thượng-thẩm giảm xuống theo như giá-tính từng người một, từ 100, 300, 400, lên đến 1.500 đồng là cùng, mà tiền phạt với tiền bồi-thường thì chủ tàu là M. Bạch-thái-Bưởi, phải chịu trách nhiệm.

Giả mạo — Vũ văn-Nhân lấy phiếu đánh số trẻ con Tây lại vờ thừa nhận đem tấy đi, viết lại đề cho đúng với số được giải, rồi đem ra nhà Ngân-hàng chực lĩnh lấy 25 đồng. Tòa-án Trung-trị Hanoi phạt tên ấy 4 tháng tù và 1^0 quan. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tù lên 6 tháng và y tiền phạt.

Biệt xử chung thân. - Tòa Thượng-thẩm ý án tòa án Trùng trị Hanoi phạt tên Trần-v-Ngan 4 tháng tù về tội đu đăng và hết hạn tù bắt phải đi b ệt xử chung thân.

Chứa trâu ăn trộm Tòa án Trùng-trị Vientiane (Ai-lao) phạt tên Thit-Pheng và tên Thit-Thoum mà mỗi tên 1 năm tù về tội chứa trâu ăn trộm. Tòa Thượng thẩm ý án phạt tên Thit-Pheng và giảm tội tên kia xuống 8 tháng tù.

Bán một cái nhà ở Thái-hà ấp, làm theo lối cổ annam, nhà toàn bằng gỗ và lim — vườn bể và các nhà phụ đủ cả.

Hỏi: M Bart Service des mines Hanoi, hay ở Thái-hà ấp cũng được. 3812

Một sự tiện lợi mới của sở Bưu-điện. — Sở Bưu-điện Hanoi hiện đương làm một cái bảng treo trên các hộp thư để báo cho công chúng biết cũng như là ở bên Tây về những giờ tải thư và phát thư đi các nơi. Điều đó rất là tiện lợi cho công chúng, vì nhiều khi có người gửi thư cần kíp đi một nơi nào mà không biết rằng đã quá giờ sở Bưu-điện soạn thư gửi đi chưa; nhờ có những biển ấy mà sau này những người cần gửi thư với có thể l ệu bỏ thư vào hộp hay là đem ra tận tàu thủy xe hỏa mà gửi cho kịp.

Hội-đồng đề-hình Sáng thứ hai vừa rồi Hội-đồng đề-hình họp tại tòa Thượng-thẩm, có quan Giám đốc Bride làm chủ tọa để xét việc một người can phạm vào việc Thái-nguyên ngày trước mà mới bắt được vừa rồi.

Một cái án trăm quyết tại Nam kỳ. Ở Saigon có tin ra rằng sáng 17 vừa rồi tại Thủ-ninh đã trảm quyết tên Ng-văn-Hiếu bị tòa án Đại-hình Saigon ngày 10 avril 1923 xử tử về tội giết người và ăn cướp.

Trường Kỹ-nghệ Hà-nội. — M. Phương-đình-Dai, trợ-giáo thực thụ hạng tám, dạy tại trường Kỹ-nghệ thực-hành Hà-nội, nay được lĩnh thêm mỗi tháng 5 đồng phụ cấp nữa.

MẤY NHỜI CẢM TẠ CÁC NHÀ CÓ QUYỀN BẦU CỬ HỘI-VIÊN PHÒNG THƯƠNG-MẠI BỮA QUA

Tôi đã gửi giấy và đăng báo xin thôi ứng-cử mà các ngài vẫn sẵn lòng quá yêu bầu cho những 59 phiếu, thật là quí-hóa thay.

Nay kính tạ
Mạc-đình-Tư

Trường Pháp-Việt Vĩnh-yên. — Chiếu như nghị-định ngày 2 mai 1923, MM. Phạm-văn-Ty, Phạm-tuấn-Tôn, kiêm việc dạy thể-thao tại trường Pháp-Việt Vĩnh-yên, từ nay nỗi tháng mỗi người được lĩnh thêm 1 p. 50 về việc dạy ấy.

Di trường Trường Sơ-đẳng Cẩm-bồ, thuộc huyện Thanh-liêm, tỉnh Hà nam, trước ở làng Nham-trang, nay di sang làng Yên-lại.

Ngạch Thú-y — M. Vũ-ái-Liên, thú y tri sai hạng sáu, được thêm hạn nghỉ 1 tháng lĩnh nửa lương, kể từ ngày 9 mars 1924 trở đi

Rạp chớp bóng
CINÉMA PATHÉ
ở ngang chùa Ngọc-sơn trông sang

Chương trình từ thứ sáu 14 đến thứ năm 20 Mars 1924 :

THỜI SỰ PATHÉ JOURNAL
Chiếu phim ảnh
HỘT KIM-CƯƠNG ĐEN

Là pho tiểu-thuyết rất hay của Jean Aicard tiên-sinh, có chân Hán-lâm nước Pháp soạn ra.

Phim ảnh dài chia làm hai thời-kỳ.

THỜI-KỲ THỨ I
Sự-khổ thống một người vô tội
5 đoạn

CHARLOT VÀ CASIMIR Đ-ÈN CUỒNG VÌ ÁI-TÌNH
Chuyện rất buồn cười

Sau phần thứ ba chuyện Hột Kim-cương đen thì entr'acte

Hội Tri-tri. — Đến tối thứ năm 20 này hồi 8 giờ hội Tri-tri sẽ họp Đại-hội-đồng thường niên. Đề bàn các việc sau này:

1. Tờ trình của ông hội trưởng về việc hội năm 1923;
2. Tờ trình của ông phó hội-trưởng về việc lý tài của hội;
3. Tờ trình của ông Đốc-học về việc học;
4. Tờ trình về các tiểu-chi các tỉnh;
5. Tờ trình của ban kiểm-sát về việc lý tài của hội trong năm 1923;
6. Tờ trình của ban kiểm-sát về thư viện và đồ đạc của hội;
7. Xem và duyệt sổ chi thu năm 1924;
8. Duyệt sổ kết toán năm 1923;
9. Bầu lại các hội-viên tòa trị-sự năm 1924;
10. Các việc vặt.

Hưu trí. M Ng-đình-Hóe, giáo-học thượng hạng ngoại hạng bực Sơ-đẳng tại Trung-kỳ được về hưu-trí, kể từ ngày 1er août 1923

M. Lê-v-Huệ, thư-ký thượng hạng ngoại hạng ngạch Bưu-điện được về hưu trí kể từ ngày 16 août 1923.

Cái nạn hàng ngày. — Chiều hôm qua, hồi quá 9 giờ, M. Bạch-thái-Bưởi là chủ tàu có đến trình Cẩm rằng ông đi ô-tô ở Haiphong lên khi tới ngang làng Co-dung thuộc tỉnh Hải-dương thì xe đè phải một người đàn-bà tay bồng một đứa con trai độ 4 tuổi và có đưa người bị thương về Hanoi chữa, nhưng chưa đến nhà thương thì người ấy đã chết.

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
1927

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống. — Ngày thứ tư 19 mars 1924:

Nước lên 29 phân, vào hồi 2^40 buổi sáng;

Nước xuống 10 phân, vào hồi 2^56 buổi chiều.

Ngày thứ năm 2 mars 1924

Nước lên 20 phân vào hồi 3^45 buổi sáng.

Nước xuống 12 phân vào hồi 4^55 buổi chiều.

Ngày thứ sáu 21 mars 1924

Nước lên 27 phân vào hồi 4^35 buổi sáng.

Nước xuống 13 phân vào hồi 7^15 buổi chiều.

Tại Tòa án. — Phiên tòa ngày thứ hai 17 mars xử những việc sau này: Lê thị-Ba bán thịt lậu thuế lò sát sinh phải hai tháng tù và 50 quan tiền phạt; Đỗ văn-Nuôi phải 4 tháng tù và Trần-thị-Mùi phải một tháng về việc đồng mưu ăn cắp ba thùng dầu hỏa của nhà Standard Oil; Lê-văn-Đang đánh một đứa con gái phải nhiều thương tích bị tòa phạt 15 ngày tù.

Thảm-trọng. — Mười một giờ ngày thứ hai người ta vớt ở sông Tam-bạc lên một cái xác người đàn-bà độ 45 tuổi, chưa rõ cần cước, ngâm nước cũng khá lâu ngày. Cái xác ấy khám xét không thấy thương tích gì thì đã cho đưa đi chôn.

Một cái vá đựa con gá chừng hai tuổi, bỏ ở nhà nhà thương tạ cũ gì đã cho đưa đi chôn vì không có dấu vết gì khả nghi cả.

Người ta lại mới thấy ở đường Sadi-Carnot một cái xác đứa con trai đẻ được 18 tháng có dấu những mụn đậu mùa khắp mình mẩy, chỗ nằm xác ấy lính cảnh-sát đã đem nước trừ-trùng lại rửa và bun đất rất cẩn thận. Hiện quan còn cho đi đò xét xem nhà nào có con lên đậu chăng may chết mà tỏ bỏ đường làm vậy.

Trùng độc bệnh chó dại. — M. Minne là sếp bọp mới sáu đã đáp chuyến xe lửa 14 giờ 40 ngày thứ hai đề lên Hà-nội chữa thuốc trùng độc bệnh chó dại. Ở g mắc phải bệnh ấy là vì vừa rồi một người có bệnh chó dại cắn phải ông và đã chết ở nhà thương ngày thứ bảy trước.

Chó cắn. — 14 giờ ngày hôm qua tên Ng-văn-Kiều, 9 tuổi, ở Hàng-kinh bị con chó của ông ký-mục trong làng là Đặng như-Viên cắn bị thương ở cánh tay và bắp chân trái. Ở lân bang nghe tiếng cậu Kiều kêu khóc thì ra đuổi con chó ấy còn cắn phải nhiều người nữa, hiện quan vẫn cho đi tìm kiếm. Còn hai con chó nữa cũng bị con chó của M. Viên truyền độc cho cũng đã đưa vào sở thú-y xét nghiệm.

HÀ ĐÔNG

Những việc trộm cướp ở làng Mai-lĩnh — Bản-báo vừa tiếp được mấy bài lai cảo kể về những việc trộm cướp ở vùng Mai-lĩnh trong ít lâu nay, nào việc trộm bò, nào việc trộm trâu, nào việc trộm lợn nào việc trộm đồ đạc cho chí việc trộm đồ thờ đình Nhân-đạo, việc trộm đồ đạc quán Hàn-lâm, và vô số những việc trộm lợn gà chó mà trong làng, trộm mía ngô khoai đồ ngoài bãi không mấy tối là không có nhà; nhưng xét ra toàn là những việc đã qua rồi, tưởng chẳng nên nhắc lại đây làm chi. Duy có việc một đêm hai đàm cướp liền, cũ đầu tháng vừa rồi, thì đám thứ nhất cướp tại lò mổ, rồi tiếp luôn sang cướp tại nhà tên Hoành, đám này có chừng ngót hai chục dân, đối đuốc phá lấy vào trói đánh khổ chủ bị thương, rồi sạch sành sanh vét nào tiền nong, nào đồ đạc, nào quần áo và hai con lợn, xong nó nghiễm nhiên đi ra, hình như chúng đem về chỗ lăng họ Đoàn mà chia của. Việc cướp thứ nhất thì hiện đã bỉm đi rồi, còn việc cướp thứ hai thì nghe đâu quan sở tại đã từng về khám kỹ lưỡng lắm và chúng can dương xét xử chưa biết ra làm sao.

Cứ như các bài lai cảo đó nói thì việc trộm cướp ở vùng này sở-dĩ rắc rối như thế quả làm thế, hình như một phần bởi tại mấy đám gà bạc ở trên làng và dưới bãi làng ấy mà ra, cho nên người ta còn e rằng nếu không kịp trừ được cái dịch cờ bạc ở đấy và nếu không quản phòng được nghiêm thì cái nạn trộm cướp ở đấy, chưa phải đến đây là cuối vậy.

Hiềm rằng các bài lai cảo ấy nói nhiều việc lối thôi lắm, tờ báo này không có chỗ mà đăng cho hết được, vậy chỉ lược thuật qua loa ra đây, để chuyển đạt cùng các nhà có cái trách-nhiệm về sự trị an xét hộ.

BẮC-NINH

Phát chẩn các nơi bị lụt, — Mấy hôm nay theo lệnh quan Chánh-sứ, thì quan Giám-binh đã đi các phủ huyện để phát chẩn cho những nơi bị lụt.

Làng Yên-xá vào đám. Làng Yên-xá huyện Vũ-giang mấy hôm nay vào đám, nào vật, nào tung cầu. Ngày xuân vui vẻ, các nam thanh nữ tú dập dìu rủ nhau đi xem hội rất nhiều. Chung quanh làng người đứng đông chật ních. Ở đấy có lệ người trong làng ai cướp được cầu mà cho vào lỗ thì không những là được giải thưởng mà thôi, năm ấy thần lại phù-hộ cho làm ăn thịnh vượng nữa. Vì vậy những người cướp cầu trần lực ra cố sức mà cướp cho dầu đến nỗi sây mày sát mặt chảy dã sát máu cũng không cho vào mồi.

NAM-ĐỊNH

Hội Bắc-tế tiễn quan Đốc-lý. — Mười giờ rưỡi sáng hôm 17 Mars, hội Bắc-tế Nam-định có đặt tiệc sâm-banh tiễn quan Đốc-lý Graffeuil tại đền Tam-thánh phố Vải-mận.

Buổi ấy người chủ động có dựng một cái cổng bằng hoa, lá, rất đẹp lắm.

Phía trong đền thì trần thiết rất là huy-hoàng xán lạn, nào đèn treo, cờ cắm, lụa kết hoa cài, thảm đỏ, nệm thêu, mười phần trang nhã.

Quá 10 giờ thì các quan khách cùng các hội-viên hội Bắc-tế đến cả.

Trong các quý-quan đến dự tiệc thì có quan Cai-trị Crayssac, quan tư Granier, quí phu-nhân và lệnh-ái, quan Đốc-học Michel, quan Kộ-sư Luc-lô Faure, quan chánh sở Hỏa-xa Denobili và quí phu-nhân, ông chủ nhà Tụ bảo Dumas, quan Giám-binh Valle và ông chủ nhà máy cưa Garnier.

Nam quan và các viên chức các sở cũng thân hào trong thành phố dự tiệc gần hết.

Đúng 10 giờ 30, quan Đốc-lý Graffeuil và quí phu-nhân tới, phường nhạc cử khúc chào mừng.

Khi các quan yên vị đâu đấy thì quan ân Mai-toàn-Xuân, Hội-trưởng hội Bắc-tế đọc một bài bằng quốc-văn như sau này:

« Thưa các quí phu-nhân cùng các ngài,

Trước hết tôi xin cảm tạ các ngài đã ba cố đến dự tiệc nhỏ mọn này là một tiệc của hội Bắc-tế chúng tôi kính thiết ra để tiễn biệt quan Đốc-lý Graffeuil là quan đương dự hội-trưởng hội chúng tôi.

Bẩm quan Đốc-lý,

Nhân dịp quan lớn sắp từ giã Nam-thành về quý-quốc hưu-trí, tôi xin phép thay mặt các hội-viên hội Bắc-tế bộc bạch mấy lời thành kính cảm tạ quan lớn về những nghĩa-vụ mà quan lớn đã hết lòng giúp đỡ hội chúng tôi.

Nam-định là một thành phố đô hội thứ ba Bắc-kỳ, trước kia chỉ có vài nơi nghĩa-địa chật hẹp; nhiều khi những nhà nghèo khó gặp tang biến kh ông có chỗ làng trong nghĩa-địa họ phải đi xin đất tăng ở các làng xa thành phố, sự đi lại phiền phí trong mấy ngày mới chôn được người chết. Kh a thương thay cho những nhà nghèo gặp phải cảnh ngộ ấy, vì thế thân hào trong thành phố này đã tiến thứ mưu trù việc mở mang một nghĩa-địa lớn cho dân thành phố, nhưng không thành, bởi một cớ k ó tìm được cát địa.

Kể đến quan Tổng-đốc Phạm-văn-Thụ nguyên Hội-trưởng hội chúng tôi là nhiệt thành làm tiếp nghĩa địa ấy, may nhờ được quan lớn đình lực giúp hội ch úng tôi, ngày nay đã xây đắp được một khu đất khá lớn thuộc về địa-phận làng Mỹ-trọng để làm nghĩa-địa công cho thành-phố. Tuy công việc bên trong nghĩa-địa ấy chúng tôi còn làm được viên mãn, nhưng người ta đã trông thấy cái hạnh phúc cho nhiều nhà nghèo khỏi sự phiền phí và ngăn trở trong khi tống táng như trước nữa.

Việc nghĩa cứ này không những chỉ người còn biết ghi nhớ ơn to của quan lớn, mà vong hồn những kẻ mất cũng nhờ đức thừa của ngài mà được vạn phúc.

Chúng tôi xin đồng thanh cảm tạ quan lớn một lần nữa và kính chúc quan lớn cùng quí phu-nhân thượng lộ bình an về đến quý-quốc thấy bảo quyền một nhà khang vượng.

Hết hạn nghỉ ngài lại thắng quan sang Bắc-kỳ là một xứ mọi người đều kính mến ngài và mong đợi ngài khai hóa cho nhân dân ».

Quan Ân đọc xong, ai nấy đều vỗ tay, vừa đọc dứt, thì ông Ng-văn-Ích, Thông-phán tòa sứ là tổng thư-ký hội lại đọc luôn ngay ra tiếng Pháp.

Quan Đốc-lý ứng khẩu đáp lại một bài đại khái ngài cảm ơn hội đã mời ngài đến dự tiệc nay.

Ngài nói rằng ngài thấy mục-đích hội Bắc-tế rất hay, nên ngài sẵn lòng lấy cái thế lực của ngài là quan chủ tỉnh ra mà giúp đỡ cho hội, tuy vậy nhưng cái công của ngài đối với hội nào đã có gì.

Hội Bắc-tế mà thành lập được không phải có dễ dàng gì, thật đã gặp đôi chút khó khăn, nào là việc tìm đất, nào là đường lý tài của hội chưa được dồi dào.

Song cũng là việc nghĩa xui ra, hóa nên mọi nỗi khó khăn đều tránh khỏi.

Thật thế, một thành phố lớn như Nam định này phải cần có một cái nghĩa-địa công cho rộng rãi. Những nhà quyền quý, những bậc giàu sang thì không phải lo chi về sự đó, vì phần nhiều ai cũng có ruộng đất riêng; chớ như những kẻ nghèo nàn, gặp khi tang biến chỉ vì không có nghĩa-địa công mà phải đi lại phiền phí đến mấy ngày giời mới được chỗ chôn thì ai là người có tấm lòng thần thức về nhân loại lại chẳng động tâm.

Và lại, thành phố Nam-định này càng ngày càng mở mang rộng rãi, không có lẽ cất chôn rải rác như xưa được mãi, để vào một khu như thế là lẽ tất nhiên.

Quan Đốc-lý lại nhắc đến công quan Tổng-đốc Phạm-văn-Thụ đối với hội Bắc-tế. Ngài nói rằng quan Thượng Pham thật là một ông quan giàu lòng công-đức, phàm việc công-đức không việc gì là không hết sức tán thành.

Kìa như ở Taải-bình năm nọ đã khánh thành một cái nghĩa địa khá to đó tay quan Pasm gây dựng.

Hội Bắc-tế ở Nam này mà được vững vàng như thế cũng bởi tay ngài xây móng đắp nền, cái nghĩa-địa bao la rộng rãi có thể dung được hàng vạn người trong khi yên giấc muôn năm kia mà sở dĩ có cũng nhờ công quan Thượng Phạm rất nhiều.

Sau cùng quan Đốc-lý lại nói: Công việc của hội các ông còn ngổn-ngang bề bộn, nếu hội có đủ tiền thì nên dần dần sửa sang bên trong nghĩa-địa cho được thập phần viên mãn, vì bằng thiếu thốn tưởng cũng có thể tròng vào các nhà phú-quí có nhiệt-tâm về việc phúc Kia ông Lã-qui-Chấn đây kia là người có lòng về việc công-ích lắm; chắc hẳn ông giúp cho nhiều, rồi ra lại còn biết bao nhiêu ông nữa, chẳng lẽ suốt trong tỉnh này lại hiếm người ủng hộ cho các ông được tròn quả phúc hay sao?

Quan Đốc-lý nói xong, cử tọa vỗ tay một hồi lâu.

Đoạn, cô Hà-thị-Hiên, Hà-thị-Thuần là lệnh-ái ông Hà-duy-Thăng, phó hội-trưởng hội Bắc-tế và cô Nguyệt-Bức, lệnh-ái ông Ng-văn-Ích ra mời rượu xâm-banh và dâng bánh các quan.

Lại đem tặng các quan có chân trong hội mỗi người một đôi đèn bằng của hội, do ông phán Ng-văn-Hội về ra, nom tinh xảo lắm.

Các quan khách chuyện trò vui vẻ mãi gần 12 giờ mới ra về.

Hiệu Minh-tân có chụp được nhiều tấm ảnh đẹp.

Hội Học-giới bảo-trợ. — Hôm thứ sáu vừa rồi hội-đồng quản trị hội Học giới bảo-trợ họp tại buồng thư-viện mới của hội ở trường thành-chung phố Nhà thương.

Hiện-diện có những ông này: Phạm-huy-Du, Hà-tư-Vi, Đào-đức-Tâm, Ng-v-Bằng, Đào-v-Minh, Ng-v-Ninh, Trần-đức-Trinh, và Ng-văn-Tuân. Hội-đồng có bàn bạc hồi lâu, rồi theo điều lệ khoản thứ 13 mưu việc tán-thành cho hội sẽ được bầu làm đại-biểu một làng; 25 người là đại-biểu một tổng, 50 người thì đại-biểu một phủ hay một huyện. Ngài nào có lòng tốt tặng tiền thì hội cũng nhận theo khoản 13 trong điều lệ hội.

Biếu 50 p. thì khắc tên vào bia ở cửa hội-quán.

Biếu 100 p. thì dùng một thư-viện cùng các sách trong thư viện ấy đặt tên mình.

Biếu 150 p. thì các giây ảnh (films) sẽ dùng đặt tên mình, mà trước khi chớp thì chớp tên nhà bảo-tàm ấy lên màn trước.

(Còn trang thứ ba, xin tìm xem).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo, 15 chân-kính
Mặt và kim có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá......... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU:
A. PERROUD (Nhà xanh)
30, Phố Paul Bert, — HANOI
3823

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 19 mars 1924

HAN PHỤ CƠ TÂM

Vì ai nên cớ sự này.
Người vênh vào mặt kẻ cay đắng lòng
Tưởng còn chi nữa mà mong.
Nhục vinh báo ứng nọ trong cơ giời.

Tối thứ năm 20 mars 1924

NGU SI HƯỞNG THÁI BÌNH

Rõ ràng chim cũ cành mai.
Ngẩn ngơ duyên nợ để oai dạng hình.
Ngu si được hưởng thái bình.
Hẳn ông Tạo-hóa riêng tình với ai.

Cần dùng một ông giáo đứng tuổi, có bằng thành-chung, để dạy mấy người học-trò sắp đi thi sơ-học tốt-nghiệp — Ông nào muốn đến giúp việc, xin viết thư hỏi M. Cung đình-Huệ, buôn-bán ở Bến-thủy (Annam). 3811

Vì đi xa mà bán ruộng

Một khu ruộng 3.000 mẫu ở địa-hạt tỉnh Quảng-yên.

Việc làm rất lợi, xưa nay chưa từng có.

Muốn hỏi điều gì thì hỏi tại Mr Henri, Quản-lý văn-khế tại Haiphong. 3762

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vị, đau thận cùng vô số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Montès, NHÀ BA CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BA CHUÔNG mà mua muối Sels Vichy.

Biếu 250 p. thì dùng cả cái bộ máy chớp ảnh mà đặt tên mình. Các nhà hảo tâm ấy đều là các bực tán-thành của hội, đều là hội-viên vĩnh-viễn, tên sẽ ghi vào bia đá để trong nhà hội và bia trước cửa hội.

Ngài nào quyên 500 p. để giúp việc lập hội-quán thì sẽ lấy tên đặt cho cả một phòng hội-đồng và chân-dung (ảnh) người ấy sẽ treo vào chỗ đích-đáng. Mỗi năm một lần hội làm tiệc mừng, nếu người ân-nhân ấy qua đời thì hội sẽ liên-định một cách rất trọng để đáp lại cái ân-tình.

Hội sẽ hết sức yêu cầu quan trên ban thưởng cho các ân-nhân của hội.

Học-giới bảo-trợ hội lai cảo.

LẠNG SƠN

Đánh nhau chí mạng — Hồi 8 giờ tối hôm kia, có hai người lính Lê dương ở Na-cham về phép đương khi cùng nhau uống rượu trong một cửa hàng kia không biết hiềm khích nhau với bọn Lê-dương ở Lạng sơn thế nào sinh ra ẩu đả rất kịch liệt, bên sáu người kia đánh hai người này bị trọng thương, một người gẫy tay, một người vỡ đầu, máu mê lênh láng, hai người lính kia hiện đã về Na-cham để kêu với quan binh bản trại.

PHỦ-LẠNG-THƯƠNG

Ăn cướp giật. — Độ này ở thành phố ta mới xẩy ra một lũ trẻ vô lại chừng từ lên mười đến mười lăm mười sáu, chúng tụ họp bàn nhau đi cướp giật của người ta. Mấy hôm nay nhiều người vô tình bị chúng lấy mất cũng nhiều; khi chai rượu, cuộn vải, cái áo, cái quần, khi chúng chạy theo những người hàng xáo gánh gạo đi cầu, để xúc trộm; chúng hay họp nhau đánh đinh đánh đáo các ngã ba đường hay các đường vắng. Xét kỹ ra thì trước chúng cũng có làm thuê làm mướn kiếm ăn, nhưng vì chúng cờ bạc mới thua được cay cú, ham mê sinh lười biếng, nên không ai mướn nữa. Đói ăn vụng, túng làm xằng, bây giờ chúng dám cả gan làm điều bất lương như vậy, thế mà các người có chức trách về việc tuần phòng trong thành phố lại nhãng mắt bỏ qua được ru

Đá bóng thi. — Hôm chủ nhật mới rồi, hội của các học-sinh trường Pháp-Việt và hội của các lính trẻ con có đá bóng thi Hai bên chơi rất vui vẻ, trông rất hay. Được nhiều người ngợi khen. Bên học-trò có cậu Nùng và cậu Sự có vẻ nhanh nhẹn hùng dũng hơn cả. Trong hai temps bên học trò được hai ván. Đấu có mời cả các quan ra dự cuộc chứng kiến cho, song chỉ thấy có quan ba, quan tư, quan hai và các quan đẳng binh thôi. Giá được đông tất cả thì có lẽ cuộc đá bóng thi hôm ấy được hội phần vui vẻ.

V. lai cảo.

LAI-CHÂU

Thù hằn chi đây. — Đêm mới rồi, hồi 11 giờ, phố xá đang ngủ yên thì bỗng có tiếng kêu cháy ở nhà kia, vào chỗ buồng nằm áp với đường cái. Lửa vừa bén lên thì người ta tắt được ngay vào chỗ cháy đó thấy một bùi rẻ và mọt nắm diêm.

Cách mấy hôm trước, ở phố Khách, vào khoảng hai giờ đêm cũng tự dưng nghe tiếng kêu cháy. Phố xá đổ ra thì một nhà buôn ở đầu phố, chỗ gian bày hàng hóa, lửa đã cháy bùng lên đến nóc, sáng rực một góc giời, mà nước nôi, đồ chữa cháy không có tí gì; người Khách ai cũng chỉ chăm giòn đồ đạc, thậm chí đến mấy nhà ở cuối phố cũng cứ bình chân như vại, không có một người nào đến chữa cả, may có Ông Phán-Lãng và cậu Tư hai người nhảy lên mái nhà cầm cây cố sức đập và giật gianh xuống; mãi đến lúc gần tắt thì bấy giờ mới có mấy chậu nước đem đến.

Hôm đó không có gió, đêm khuya sương xuống đã lạnh rồi và nhờ được tấm lòng can đảm của hai ông sẵn vào chữa, không thì phố Khách đã ra gio như năm ngoái rồi.

Tỉnh này xưa nay vẫn yên ổn không sẩy ra những sự thế này bao giờ, mới trong tháng này không biết có kẻ nào mới có cái thói thù giã man ấy. Mong rằng quan trên cố truy cho ra cái đứa bất lương ấy mà trừng phạt để làm gương cho kẻ khác và tư thưởng cho mấy ông có lòng can đảm nói trên này. Lại xin hỏi phố Khách rằng gầu, cù liềm và mấy cái bể nước xây ở giữa phố để làm gì?

T. Q lai cảo

NA-CHAM

Cái nạn ghê gớm Hồi tháng trước đây về buổi chiều có xẩy ra cái nạn ô-tô rất thảm. Nguyên tên Cát làm cu-li lau xe cho công-ti ô tô, thường nhật xe về đến nơi, thì tên ấy lau chùi xong đã có tài xế đưa xe vào sở, nên chi trẻ con hàng phố vẫn thường xúm đông lại xem, hôm ấy tên Cát hứng trí thế nào lại ngồi lên bệ máy, những trẻ con xem chung quanh thấy tên ấy lên mở máy thì sợ hoảng lên đứa nào đứa ấy chạy cả lên chợ để tránh, duy có thằng bé con trai của M. Giáo 17 tuổi, tay bế đứa em gái lên ba nhảy qua cái rãnh rồi đứng ẩn ở hè nhà Mme H. nhưng chẳng may tên Cát chỉ biết mở máy mà không biết đóng máy, thành ra xe cứ chạy thẳng vù vù rồi đâm vào nhà Mme H để nghiến ngay lên trên mình thằng bé kia rồi lại đâm luôn đổ cả hai bức cánh cửa nhà Mme H nữa; khốn nạn cho thằng bé kia chỉ kêu lên được một tiếng vội quẳng em ra ngoài thì chết ngay, khi quan châu xuống khám thì hãy còn vết lăn suốt bụng. Thấy ký sở ô-tô thấy vậy biết rằng mình trái vội bỏ tiền ra để cho khổ-chủ chôn cất: nhưng việc hãy còn kiện tại tòa án Lạng-sơn, tên Cát đã phải tống giam.

VIỆC KINH-ĐÔ

Việc bộ nghị về khoản quan-viên phụ và quan-viên-tử, v. v. — Về việc tử thừa phụ-ấm lâu nay nghe như lắm lời nghị luận phân vân không biết lấy đâu làm đích xác; vậy nay lục đăng tờ phiến của viện Cơ-mật tâu lên về việc ấy và đã phụng Hoàng thượng châu phê lấy đó làm bằng mới có chuẩn đích vậy.

Viện Cơ-mật tâu:

«Quảng nam tỉnh, tổng-đốc thần Ng khoa-Tân tư cho viện tôi rằng: «Các người làm việc ở hạt ấy cùng mấy người mộ binh đi Tây về viện lệ xin cho cha tương hạng viên phụ, con tương hạng viên tử, v. v. Tỉnh ấy nghĩ các người ấy mới được nhờ ân-điền cho thụ hàm, còn lệ viên phụ và viên tử cho các người ấy chưa có nghị định. Nay các người ấy bẩm xin như thế, có nên y cho hoặc không nhờ viện tôi xét phúc, v. v.

Viện tôi nghĩ rằng triều-đình định lệ quan viên phụ, quan-viên tử mang-phụ ấm-thọ, ấm-sanh, anh danh, giáo-dưỡng là để ưu đãi các thần công, những lệ định ấy chép trong hội điển đã rõ ràng biết bao nhiêu. Đó là nói về các quan viên tại chức mà chức hàm giai-cấp và phẩm trật có đúng theo quan chế mới được, còn như quyên hàm thưởng hàm không có nói đến.

Mấy lâu nay có người thưởng-hàm cũng cao, ở nhà quyên mà được hàm cũng nhiều, các người ấy so với các quan-viên tại chức cũng có khác. Nếu cho viện theo lệ quan-viên sợ có phiếm lạm. Vả chăng quyên hàm không được viện bổ nhập-ấm, đã có phiến chuẩn lục hành (phụng cứu ngày tháng 2 năm Thành-thái thứ 8, bộ Lễ phiến xin cho Đặng-Huyến con Đặng-Chiểu, nguyên chủ-sự về hưu quyên thăng hàm tùng tứ, bổ vào ấm sanh, các thần duyệt nghĩ rằng Đặng-Chiểu là hàm quyên, nếu cho con viên ấy viện lệ mà nhập ấm thì không đúng lệ, về sau không khỏi kẻ khác viện theo, sợ có phòng ngại đến chính thể, xin nên không cho để trọng danh khí của triều-đình, đã vâng lời chỉ-chuẩn (lục tuân) Thế thì các người quyên hàm thưởng hàm không có thể sánh như các quan viên tùng-chánh được, chiếu lệ viện xin như thế, cũng là bất hợp.

Nay cứ tỉnh Quảng-nam tư nói các lẽ thì ở các tỉnh khác tình thế cũng giống nhau, xin nên thẩm định lại để tuân tuần cho tiện, về sau các văn võ quan-viên đã có tại chức mà chiếu theo quan hàm của mình lệ đang được quan-viên phụ, quan-viên tử, phong tặng cùng mạng-phụ, ấm-thọ, ấm-sanh, anh-danh, giáo-dưỡng vân vân, như đã định ở trong quan-chế thì cứ chiếu lệ mà làm. còn như mấy người quyên hàm thưởng hàm trừ khi nào được đặc ân nỏ nói gì, còn bao nhiêu đều không được viện theo lệ ấy, để cho nhất định mà trọng danh khí.

Viện tôi đã tư thưởng thư số 341 quí Khâm-sứ đại-thần Pasquier duyệt hợp, vậy dám tâu hậu chỉ, như mong Hoàng-đế ban cho sẽ do viện tôi thông lục tuân hành.»

Trên phiến Khâm phụng châu phê:

«Triều-đình có mấy cái ân-điển viên ấm phong tặng là để thỏa tình nhân tử ưu đãi nhân-thần, mấy người ấy có công-lao với nước với dân nên mới bao vinh như thế. Còn như thưởng hàm quyên hàm là cái chánh-sách quyên nghị mà chúng nó cũng lấy nhiều tiền mà được vinh hiển đó thôi, sánh sao được với mấy người liều mình giúp nước, hết đạo làm tôi, có công với dân.

Viện thần nghĩ thế rất hợp. Về sau quyên hàm thưởng hàm, hễ ai có công khai-khẩn, hoặc dự có quân-công, vì nước, vì dân, vì triều-đình mà bưng lợi trừ hại và xuất tự đặc-ân thì chuẩn cho chiếu-lệ, còn nữa đều chuẩn như lời viện nghị, thông lục tuân hành.»

Khâm thử

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Nạn ô-tô — Hồi 10 giờ sáng hôm qua, M. T. làm ở sở Dẫn-thủy nhập-điền đi xe mô-tô ở đường Bái-thượng đi ra vừa khỏi cột đèn thì đâm phải cái ô-tô ở đường Đông-sơn đi lại. M. T. nhanh trí bỏ ngay mô tô nhảy ra ngoài nên chỉ bị thương ở cánh tay mà thôi, còn cái xe mô-tô thì nát tan tành, cái ô-tô cũng bị hư hỏng ít nhiều; sở Cẩm được tin đã đến ngay làm biên bản.

Việc cướp giết người. Việc cướp giết người ở hạt Nông-cống gần ga Minh-kỉ đôi mà trong báo đã đăng hôm nọ thì nay quan sở tại đã xét ra mối. Nguyên những tên này xưa nay vẫn có tiếng là bụng ác ở vùng ấy, nhân thấy nhà M. Giáo buôn bán thường thường ngược xuôi thì chúng vẫn để ý rình mò đã hàng hai ba tháng, nhưng chưa gặp dịp, nhân bận này vừa vợ cùng con vào thì chúng tưởng rằng bở mới tụ họp nhau để giết luôn mà cướp lấy của. Cứ như lời khổ chủ nói thì chúng cũng không thù hằn gì cả, chúng muốn giết cả ba mạng là để khỏi tố giác chúng ra, như thế thì những quân này thật là đại ác.

Khổ chủ lại nói rằng: bọn nó ở đấy thì ai cũng phải khiếp, vả hôm chúng vào cướp trông thấp thoáng bóng đèn thì biết là chính bọn chúng, nhưng đến khi ở trước cửa quan thì không dám khai vì sợ rằng nói ra đến khi chúng hết hạn tù thì cũng khó lòng mà sống được. Lạ một điều rằng chính hôm bị cướp thì người nhà đánh bài chơi ở nhà dưới, đến bốn chục người, khi nghe tiếng cướp vào phá thì kẻ nói lên cứu, người gàn rằng thôi, rút cục cùng nhau ngồi thin thít cả, chứ giá chả bị nạn mà cùng nhau lên cứu thì đâu đến nỗi thế?

(Xem trang thứ tư)

Ai lên Phố-cát

Phố cát là nơi đức Thánh-mẫu bà hạ sinh ngài ở đấy, linh ứng hơn nơi khác, vì rằng ở đó là nơi tĩnh-tịch, lâu nay các quí khách thành-tâm đi lễ không có nơi ăn chỗ nằm, nhiều người cũng ngại.

Nên chúng tôi nay xin lập một cửa hàng, sắm các thức đồ lễ, «lợn, gà, xôi, oản, bánh trái, hương vàng, vàn vân», như các quí-khách ở xa không tiện đưa đi, thì đến đó chúng tôi xin có đủ, và có nhà ngủ, có các thức ăn tây nam, xin các quí-khách có lòng đi lễ thì chiếu-cố cho.

Nay kính-cáo,
TRẦN-VĂN-TÀI
3810

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC
của Đông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ-GÀ
Giữa phố hàng Gai số 83

Rượu bồ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét, và so sánh cho, kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời châu phê rằng:

Chiếu nay đại được phòng của MONTÈS quí ông, có chế nên một thứ rượu bồ đã từng ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị gửi cho quí được phòng chế-ông để tỏ thanh-giá.

Khâm thử.

啟定三年五月初七日奉
[illegible]
內閣恭錄

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Số 86

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là «Hoàng văn tài-nữ» lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất ly-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Hai chàng vâng mệnh ngồi xuống quan *Vương* đốc-học liền hỏi:

— Khi trước tôi dâng sớ tiến cử hai vị hiền-khế, đã được thánh-thượng phê chuẩn cho triệu tiến Kinh. Tôi có sai người đi tìm khắp mọi nơi mà chẳng thấy đâu cả. Chẳng hay cớ sao ngày nay hai vị hiền-khế lại bỗng tới đây?

Yến-bạch-hạm nói:

— Tôi cùng *Bình* đại-huynh tôi đây được tôn-sư có lòng phủ-thực, cảm-kích không biết dường nào, nhưng chúng tôi đi du-học phương xa, không được biết triều-đình có giáng chỉ trưng-triệu, thật là cô-phụ thánh-ân, và phụ cả cái thịnh-tình của tôn-sư đã dâng sớ tiến-cử. Cam-chịu tử-tội! Cam chịu tử tội!

Quan *Vương* đốc-học nói:

Hai chàng đã không biết thì việc trước chẳng nói làm chi, nhưng may sao ngày nay lại bỗng gặp đây. Âu là hai chàng theo thiềm-chức tiến Kinh để cùng nhau phúc mệnh triều-đình. Khi vào bệ-kiến, chắc thế nào thánh-thượng cũng trọng dụng.

Hai chàng đều nói:

— Tôn-sư muốn tiến-cử chúng tôi làm bậc gia tân, có lòng tác-thành như thế, thật là cái ơn trời bể. Nhưng chúng tôi thiết nghĩ đã đeo lấy cái đại-danh, tất phải có đại-tài, mới được xứng-đáng, nếu tài sơ học thiển thì chẳng bõ lại thêm một trò cười. Chúng tôi dẫu có chút tài hèn, được tôn-sư dủ lòng thương đến, nhưng nghĩ mình xiết bao hổ-thẹn, chỉ sợ trời cao đất rộng, chẳng thiếu chi nhân-tài, nay cho chúng tôi là hơn hết thiên-hạ thì thật quả chúng tôi không dám tự-tin.

Quan *Vương* đốc-học nói:

— Hai vị hiền-khế có lòng khiêm-tốn, càng thêm tỏ đức tốt. Nhưng nhân-tài thiên-hạ, *Nam-trực* là trọng hơn cả, mà trong *Nam-trực* thì thiềm-chức hết sức sưu-cầu, chỉ có hiền-khế là xuất-sắc hơn cả, bởi vậy thiềm-chức mới dám tiến-cử. Vả khắp trong gầm trời, gián-hoặc còn có người tài, cũng vị-tất đã ai hơn được hiền-khế. Nay quí-tính đại-danh, đã đến tai thánh-thượng thì thiềm-chức thiết tưởng hai vị hiền-khế cũng chớ nên chối-từ.

Yến-bạch-hạm nói:

Chúng tôi sở dĩ chối-từ, thực là đã có sở kiến, chứ không phải dám bắt chước lề lối thường-tình mà làm giọng khiêm-tốn vậy.

Quan *Vương* đốc-học nói:

— Sở-kiến thế nào, xin cứ nói thẳng cho nghe.

Yến-bạch-hạm nói:

— Chúng tôi nghe nói thánh-thượng sở-dĩ giáng-chỉ sưu-cầu kỳ-tài là vì có nàng *Sơn-đại* là con gái quan *Sơn* tướng-công, đã từng tỏ tài văn-thơ ở *Ngọc-xích-lâu*, mà áp-đảo được các quan Hàn-lâm, không ai địch nổi. Bởi vậy thánh-thượng nghĩ rằng trong bọn nữ-lưu, còn có bậc cao-tài như thế, huống chi nam-tử, cho nên mới giáng chỉ sưu-cầu. Ngày nay tất phải người nào có tài hơn nàng *Sơn-đại*, mới khỏi phụ lòng thánh-thượng, còn như anh em chúng tôi đây, chẳng qua cũng bá-tài như *Hạng-vũ* mà thôi, khi nào dám cùng *Lưu-bang* địch-thủ. Dám xin tôn-sư lượng tình cho.

Quan *Vương* đốc-học nói:

Hai vị hiền-khế, chưa gặp *Sơn* tiểu-thư bao giờ, cớ sao lại sợ *Sơn* tiểu-thư quá lắm!

Yến bạch-hạm nói:

— Chúng tôi dẫu chưa được gặp *Sơn* tiểu thư, nhưng đã mơ-màng phảng-phất ở bên cạnh, không phải là sợ tài *Sơn* tiểu-thư, thật đã biết tài *Sơn* tiểu-thư vậy.

Quan *Vương* đốc học nói:

Hai vị hiền-khế đã cố chối-từ, thiềm-chức cũng không dám cưỡng ép. Nhưng nay đã được thánh-thượng phê chuẩn mà cố ý không đi thì chỉ e rằng thánh-thượng cho là bỉ-bạc triều đình, có lẽ không tiện.

Bình-như-hành nói:

— Nếu chúng tôi ẩn núp không ra, mới là bỉ-bạc triều-đình, nay tình nguyện theo đường chế-khoa xuất thân thì dẫu sao cũng là nhân-tài của triều-đình, chỉ không dám đương cái lễ trưng-triệu vậy. Tôn trọng triều-đình cùng bỉ-bạc triều-đình, hai đàng thật đã khác xa!

Quan *Vương* đốc học nói:

— Hai vị hiền-khế muốn theo đường chế khoa xuất thân thì cũng chẳng khác chi, nhưng chỉ sợ về sau mới nói, có lẽ hơi chậm. Chi-bằng ngày nay viết một đạo sớ, nói rõ ý ấy, để thiềm-chức khi về phúc-mệnh, đem dâng triều-đình. Thánh-thượng thấy vậy, chẳng những không bắt tội, mà lại tỏ được cái đức khiêm tốn của hai vị hiền-khế, sau này thiên-môn phóng bảng, thượng-uyển xem hoa, bấy giờ thiên-tử tất phải trọng đãi.

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* cùng cảm tạ mà rằng:

— Tôn-sư đã chỉ giáo như vậy, chúng tôi xin dâng sớ.

Quan *Vương* đốc-học mời hai chàng ở đấy cùng uống rượu. Trong khi uống rượu, lại khảo-sát văn-thơ hai chàng thì thấy hai chàng khiến bút như thần, chẳng câu nào là không xuất-sắc.

Quan *Vương* đốc-học vui mừng mà bảo rằng:

Hai vị hiền-khế, nếu định ứng-thí, tất phải đỗ cao. Thiềm-chức xong kỳ tuế khảo, chiếu lệ phải về phúc mệnh, nay quan đốc-học mới đến cung chức đã lâu, hai vị hiền-khế nên mau mau trở về ứng thí kẻo chậm. Thiềm-chức tiến Kinh, sẽ xin đợi nghe tin mừng.

Yến-bạch hạm và *Bình như-hành* đều hai ba lần cảm tạ, lại viết một đạo sớ, nói rõ về việc xin từ lễ trưng triệu mà theo đường chế-khoa, để trình quan *Vương* đốc-học, rồi đến ngày hôm sau cáo từ ra đi. Quan *Vương* đốc-học thì thẳng đường tiến Kinh.

Lại nói chuyện *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* về đến *Tùng-giang*, vừa gặp quan đốc học mới đã đến, mở kỳ sát-hạch để lấy học-trò thi. *Yến bạch-hạm* là người huyện *Hoa-đình*, được vào ứng thí đã đành, còn *Bình như-hành* nguyên người *Hà-nam*, muốn nhập tịch ở *Tùng giang* thì lệ *Tùng-giang* lại nghiêm-ngặt, cấm không cho người ngoài được nhập-tịch.

Bình-như-hành mới thương-lượng cùng *Bình* giáo-quan, để nhận làm người nhà đi theo, xin được phụ hạch, nhưng *Bình* giáo-quan hãy còn nhỏ chức, không thể đảm-đương nổi mà muốn quay về *Hà-nam* thì đã chậm quá mất rồi.

Yến-bạch-hạm ngẫm nghĩ hồi lâu rồi nói:

— Hay là xin nạp-giám để lấy tên đi thi.

Bình như-hành nói:

— Nạp-giám đã đành, nhưng tốn nhiều tiền thì làm sao được!

Yến-bạch-hạm nói:

— Không ngại chi điều ấy, đã có tiểu-đệ!

Bấy giờ *Bình* giáo-quan sai người nhà đem tiền tới *Nam-kinh* để xin nạp-giám cho *Bình-như-hành*. Cách mấy hôm sau, đến kỳ sát-hạch, *Yến-bạch-hạm* lại đỗ đầu, mới thu-thập hành-lý, cùng *Bình-như-hành* tới *Nam-kinh* để ứng thí.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tên dầu đảng đã định trốn từ hai hôm trước, nhưng không biết làm sao cứ luẩn quẩn ở cửa huyện rồi vào tự thú lại xưng cho nắm tên đồng đảng nữa, nay quan sở tại đã giải tỉnh nắm đứa, còn những đứa kia thì đương đi làng bắt.

VINH

Ghen tuông chi dây. – Hồi mười giờ đêm hôm kia, hai bên hàng phố đã đóng cửa, thốt nhiên thấy tiếng kêu la rầm rĩ rồi có một người đàn-bà chạy đi báo Cẩm, chắc hẳn đám này lại ghen tuông gì hẳn, vì những người đi xem về khảo nhau rằng : Hai mụ nọ cả lẽ chi chi mà gây chuyện cùng nhau đập đữ.

TOURANE

Kém ăn bởi cớ gì. – Nay đương lúc ngày mùa, lúa năm nay coi cũng có phần phong-nẫm, lại gặp tiết giêng hai, từ rau cỏ, cho đến cá, tôm, gà, vịt, thứ gì cũng tốt cũng nhiều, đáng lẽ độ này gạo nói, đồ ăn rẻ mới phải, sao dây lại thấy các thứ đều đắt bội lên là tại cớ gì.

Nghĩ kỹ ra, thì cũng có nhiều cớ, một là độ này đương kỳ mộ lính, người các nơi trong ngoài tiếp cận về đây ứng mộ rất nhiều, khi lựa xong lại đều đem về thao luyện tại dây ; nhân số tiêu dùng, nên đồ ăn cũng vì đó mà thêm đắt. Hai là tại hiện nay tỉnh Quảng-nam đương khởi công làm cầu sông Cẩm lệ, dùng nhân-công kể có mấy trăm, lúa gạo tiêu thụ ở rực nhiều, nên các chủ nhà giàu bán lẫn cứ hắt giá cao lẫu, dầu ngày mùa cũng không chịu bán hạ ; và tuy Cẩm-lệ cũng có chợ, song khi thường ít người ăn thì trên ấy thường đem vật thực xuống bán dưới này, nay trên ấy ăn dòng lại phải xuống mua thêm đồ ăn chợ Hàn, hóa ra dây cũng phải chịu lây sự đắt đỏ.

Chẳng những thế mà thôi, dây lại là nơi cửa bể, tàu thuyền các nơi đi lại thường ghé lại luôn, mỗi khi có tàu nào đến, thì dưới tàu lên mua ăn chợ này, gặp khi có hai ba chiếc cùng đến một lúc, bọn họ lên chợ mua ăn rau, cỏ, thứ gì họ cũng mua lấy được, làm cho sạch cả chợ, trống cả hàng, lắm lúc một quả trứng 3 xu, một con gà 5 giạc. Bởi thế cho nên ngày mùa mà phải ăn gạo 1 đồng một ang, cửa bể mà nhiều khi không mua được cá.

Tô-Lan lại cảo.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

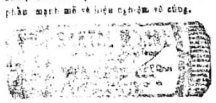
Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho ở khi hết ra mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng nên xem xét kỹ lưỡng trong mối sáng thức dậy khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một thứ như đầm nhỏ và dài như sợi chỉ vậy. Ấy là một cái tàng chứng cần phải điều trị bằng thuốc *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không tài nào tuyệt hết nọc được. Bệnh nay non chưa tuyệt hết nọc mà để cuối ngày vợ thì thực là một điều rất nguy hiểm cho đàn bà, vì bệnh lậu chuyển sang ung-thư đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng chết gần rồi có thể làm mất dường sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không còn gì để hơn thuốc *santal monal* nữa. Thuốc này đóng theo cách hóa-học mà bào chế ra, chuyên trị về chữa bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ quan khác nữa.

Không còn gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu mà chưởng tới bạn hữu chữa mà dùng những thuốc không có giá trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu trành ra xanh rửa các nơi, nên bên quang, nào quí thân và lâu cho bệnh rất là không khỏi, vì thuốc này bào chế rất là nhiệt được phần mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056

Hiệu ICH TÚC *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dầu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đông-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2035

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất qui** để trị các chứng bệnh như : **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ **hoa-hồng**.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bánh

Vỏ cả-cuống lốp mui — Cao-xu bơm và Cao-xu đạo, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酩補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bao-chế)*

Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì nống một cốc con

每晚午各啦每各啦沒喊醞欸映粗

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

3099

TAM-TÍNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tỉnh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách hậu-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, đương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, liệu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

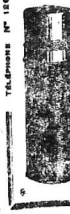
Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mùng mông, mỗi chai 2 hào.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

TÉLÉPHONE N° 126 — TÉL. : MAGASRÉUNIS

Chai đựng nước rộng miệng, hiệu « ICY HOT », vỏ sơn vẹc-ni, miệng mạ kền, đựng được một lít nước.

Mỗi chai giá : **100 tr. 00**.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

tế một vị tinh hảo không có pha chế nhiều một.

Mỗi hoàn 0,50 c/c (uống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT · LÉO VÀ GÂN · CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại, 6, Rue du Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÂM

Cũng có bán tại : Hanoi, Ed. CHASSAGNE, Pharm. Haiphong, L. BOURGEOIS, Pharm. — Xin chớ lầm thuốc khác.

ƯỚU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TẠNG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RÉT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng trong thiên-hạ đâu đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc **Quina Laroche** là thuốc hay hơn hết làm cho bổ sức lại, bổ tinh thần, trị bịnh rét làm cho ăn ngon, thuốc đó lấy làm hay và thế gian ai không đều quên đặng.

Ai ai dùng nó cũng đặng, những là người bịnh con còn đau hà hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh sau nầy : bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bổ tinh hao, bổ cho mau tức ngực, rét hay (ưa lười trống), trẻ trẻ trong ti vị các bịnh đó đều dùng chắc tay thuốc **Quina Laroche** đặng.

Con nít huyết suy và con gái lúc đang lớn cũng đón bà kể khi lúc sanh sáng, cũng như mấy bịnh kể trước đây đều nên uống thuốc **Quina Laroche**.

Những người nào ở xứ hay en thấp rét cũng chẳng nên quên đừng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đó trị lấy lắng mau và chắc. Chẳng những bịnh sẻ trở hết mà thôi con lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chẳng ra giảm kêu thuốc đó rằng : Nước ngọc thạch của Thiên-thần chế ra (Liquida de Jade) lời em ngỏ cùng người Tây cho những thứ thuốc trị bịnh nay hơn hết thảy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc **Quina Laroche** thì chúng ta có đặng cả vạng giấy chứng và thơ cảm ơn của mấy người bịnh và cả vạng giấy của các quan lương y khắc nông lông ta.

Rất lại thuốc nước **Quina Laroche** là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Rượu **Quina Laroche** phải uống từ một ly tới ba ly có bán theo chai rượu trọn một ngày trong hai bữa ăn. Còn muốn trị bịnh rét thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 8 ly trước cơ rét 2 giờ cuối, thế ấy ly chót uống trước cơ nóng giờ.

Thuốc **Quina Laroche** thường thì uống không pha nước mà khi trời nóng nực thì pha nước vô mà uống cho dễ khát.

COMAR VÀ CÔNG-TI

ông thầy bán thuốc hạng nhứt tại Paris.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Bán tại

Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Paubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN